

Motion till riksdagen 2018/19:237

av **Tony Haddou m.fl. (V)**

Skatteflykt och skattebrott

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som innebär att straff utdöms för de som ägnar sig åt skatteflykt eller medhjälp till skatteflykt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör införa ett liknande system som i Storbritannien med tillgångsbaserade böter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda om banker som vid upprepade tillfällen gör sig skyldiga till skatteflykt eller medhjälp till skatteflykt borde förlora sin rätt att verka som bank i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheterna att förbjuda brevlådeföretag vars enda syfte är skatteplanering och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom ramen för de pågående förhandlingarna om nytt direktiv för offentlig land-för-land-rapportering bör verka för att gränsvärdet för rapportering sänks, att bestämmelsen som möjliggör för medlemsstaterna att tillfälligt undanta vissa delar av den information som företagen ska offentliggöra slopas och att företagens rapporteringsskyldighet fullt ut ska gälla även i länder utanför EU, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges roll som pådrivare i det globala arbetet mot skatteflykt och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör undersöka möjligheterna att införa ett globalt värdepappersregister och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på en exitbeskattning för fysiska personer och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör driva på inom EU för regeländringar som möjliggör för kommunerna att ställa skatteetiska krav på anbudsgivare vid offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.

2 Skatteflyktslagen

Skatteflykt och skattebrott är ett stort samhällsproblem. Det undandrar samhället stora resurser och skadar en fri och rättvis konkurrens. Det ökar också ojämlikheten när skatteuttaget övervältras på andra grupper med lägre inkomster. Det är också allvarligt eftersom det minskar tilliten, sammanhållningen och förtroendet för vårt samhälle och våra myndigheter.

Den senaste tidens avslöjanden i form av Panama Papers, LuxLeaks och SwissLeaks har visat att problemen i Sverige är omfattande, med höginkomsttagare som gömmer pengar, bolag som planerar bort sin skatt och revisionsbyråer och banker som hjälper till. I jämförelse med flera andra länder har dessutom Sverige en fördelaktig skattelagstiftning för bolag och förmögna. Sverige är i dag förmodligen det enda industrilandet som vare sig har förmögenhets-, arvs- och gåvoskatt eller en fastighetsskatt som är kopplad till fastighetens värde. Därtill har bolagsskattesatsen sänkts i flera steg och ligger i dag under genomsnittet i OECD. Detta ger sammantaget en orimlig situation.

Det finns ingen allmänt vedertagen definition av skatteflykt. En definition att hålla sig till är dock den som nämns i propositionen till den svenska skatteflyktslagen. Där anges att skatteflykt är när skattesubjektet "[...] visserligen på ett formellt fullt giltigt sätt utnyttjar skattereglerna men där skatteförmåner uppkommer som framstår som inte avsedda".¹ På detta sätt avgränsas skatteflykt mot skattebrott genom att uppläggen och transaktionerna på ett formellt plan inte är olagliga, men ändå strider mot syftet med lagstiftningen.²

Enligt 2 § i skatteflyktslagen ska den tillämpas när nedanstående fyra kriterier alla är uppfyllda.

- Rättshandlingen ska ingå i ett förfarande som medför en väsentlig skatteförmån för den skattskyldige.
- Den skattskyldige ska direkt eller indirekt ha medverkat i rättshandlingen eller rättshandlingarna.
- Skatteförmånen ska kunna antas ha utgjort det övervägande skälet för förfarandet.
- Ett fastställande av underlag för beskattning på grundval av förfarandet skulle strida mot lagstiftningens syfte, som det framgår av skattebestämmelsernas allmänna utformning och de bestämmelser som är direkt tillämpliga eller har kringgått genom förfarandet.

Konsekvensen av att skatteflyktslagen tillämpas blir som huvudregel att beskattningsunderlaget ska fastställas som om rättshandlingen aldrig företagits. Meningen är således inte att åstadkomma ett hårdare beskattningsresultat än det som skulle ha följt av ett normalt handlande, varför ett beslut i enlighet med lagen inte kan betecknas som en

¹ Prop. 1980/81:17, s 11.

² Svensson Ohlin, Ninni (2014), "Generalklausul mot skatteflykt i Sverige och Australien", Lunds universitet.

påföljd i bemärkelsen bestraffning.³ Vänsterpartiet anser att detta är orimligt och en viktig förklaring till varför det förefaller vara så svårt att komma åt skatteflykt. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som innebär att straff utdöms för de som ägnar sig åt skatteflykt eller medhjälp till skatteflykt. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3 Bankernas roll och tillgångsbaserade böter

Internationellt förs en debatt om bankernas roll i aggressiv skatteplanering. Banker, revisionsbyråer, skattejurister och -konsulter tjänar stora pengar på att tillhandahålla rådgivning och tjänster som leder till såväl skatteflykt som aggressiv skatteplanering. Det är uppenbart att dessa rådgivare är en viktig del av skatteflyktsindustrin. Det är bra att regeringen, efter en överenskommelse med Vänsterpartiet, har tillsatt en utredning för att tvinga dessa att anmäla nya skatteupplägg. Nyligen har också EU-kommissionen lagt ett förslag som innebär att banker och andra finansiella mellanhänder i förväg måste rapportera alla gränsöverskridande skatteupplägg som de gör för kunders räkning om de har vissa kännetecken till respektive nationell skattemyndighet.⁴

I princip alla finansiella tillgångar är placerade hos banker eller andra finansiella intermediärer. Något hårddraget kan man säga att utan banker, inga överföringar till skatteparadis. Ett problem med dagens böter är att banker och andra stora företag har så mycket pengar att de inte är avskräckande. En lösning på detta kan vara att införa tillgångsbaserade böter. Storbritannien införde 2017 bestämmelser om tillgångsbaserade böter för de mest allvarliga fallen av skatteflykt i utlandet. Böterna börjar från vad som är lägst av 10 procent av värdet på tillgångarna och 10 gånger de uteblivna skatteintäkterna.⁵ Sverige bör införa ett liknande system som i Storbritannien med tillgångsbaserade böter. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

En annan möjlighet att stoppa bankers medverkan till skatteflykt är att ifrågasätta deras tillstånd att verka som bank i Sverige (dvs. deras bankkottroj). Regeringen bör utreda om banker som vid upprepade tillfällen gör sig skyldiga till skatteflykt eller medhjälp till skatteflykt borde förlora sin rätt att få verka som bank i Sverige. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4 Brevlådeföretag

Våren 2016, i de s.k. Panamadokumenterna, avslöjades det att den Panamabaserade advokatfirman Mossack Fonseca hjälpt mängder med förmögna individer att gömma undan inkomster och förmögenheter via s.k. brevlådeföretag och på så sätt slippa att betala skatt. Brevlådeföretag är företag utan verksamhet som bara finns till namnet. Den vanligaste anledningen till att någon startar ett brevlådeföretag är att man vill dölja inkomster man haft hemma eller utomlands. Regeringen bör se över möjligheterna att förbjuda brevlådeföretag vars enda syfte är skatteplanering. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

³ RUT, Dnr 2018:1054.

⁴ Europeiska kommissionen, COM (2017) 335 final.

⁵ RUT, Dnr 2017:1782.

5 Land-för-land-rapportering

OECD tog 2015 fram en handlingsplan för att bekämpa urholkning av skattebaser och överföring av vinster (BEPS). I detta arbete har en global standard för utbyte av land-för-land-rapporter tagits fram. Konkret innebär detta att land-för-land-rapporter ska kunna utbytas mellan skattemyndigheter i de länder som anslutit sig till samarbetet.

I januari 2016 presenterade EU-kommissionen ett åtgärds paket mot skatteflykt (Anti Tax Avoidance Package). Enligt förslaget ska stora multinationella företag lämna land-för-land-rapporter till skattemyndigheterna. I detta förslag finns det inte något krav på att informationen ska offentliggöras. Under våren 2016 presenterade kommissionen ett kompletterande förslag, COM(2016) 198, om land-för-land-rapportering. Den stora och positiva förändringen är att direktivet innehåller krav på öppen land-för-land-rapportering. Öppen land-för-land-rapportering är centralt för att öka transparensen och på så sätt bidra till att företagens vinster beskattas där de skapats. Inte minst är öppenhet viktig i utvecklingsländerna, där ökad transparens är viktig i kampen mot korruption.

Den 4 juli 2017 antog EU-parlamentet en rapport till nytt direktiv om offentlig land-för-land-rapportering. Förslaget har emellertid en rad brister. För det första är omsättningsgränsen väl hög. Endast multinationella företag med en omsättning som överstiger 750 miljoner euro behöver ta fram en land-för-land-rapport. För det andra innehåller förslaget ett kryphål som möjliggör för medlemsstaterna att tillfälligt undanta vissa delar av den information som företagen ska offentliggöra, om denna information är kommersiellt känslig. För det tredje begränsas de multinationella företagens rapporteringsskyldighet till dess verksamhet inom EU och till länder som är uppförda på en s.k. ”svart lista” över skatteparadis.⁶ Beträffande företagens verksamheter i länder utanför EU så behöver dessa endast rapporteras på en aggregerad nivå. Förslaget om offentlig land-för-land-rapportering förhandlas fortfarande i rådet.

Regeringen bör inom ramen för de pågående förhandlingarna om nytt direktiv för offentlig land-för-land-rapportering verka för att gränsvärdet för rapportering sänks, att bestämmelsen som möjliggör för medlemsstaterna att tillfälligt undanta vissa delar av den information som företagen ska offentliggöra slopas och att företagens rapporteringsskyldighet fullt ut ska gälla även i länder utanför EU. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6 Globalt samarbete

Sverige har ett ansvar för att utvecklingsländerna får sitta med vid bordet när arbetet mot skatteflykt och aggressiv skatteplanering diskuteras och beslutas i OECD. Sverige bör verka för att det inom ramen för FN upprättas ett organ för att bekämpa skatteflykt och aggressiv skatteplanering där utvecklingsländerna finns med. Som stor biståndsgivare bör Sverige stötta utvecklingsländerna i att upprätta fungerande strukturer för att kunna driva in skatter samt stödja det civila samhället så att de kan agera som ”watch-dogs” i att utkräva ansvar av politiker och företag.

Vad som ovan anförs om Sveriges roll som pådrivare i det globala arbetet mot skatteflykt bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

⁶ EU:s svarta lista är ännu inte upprättad. Dock har man antagit riktlinjer för vilka kriterier den ska baseras på. Dessa har kritiserats för att det kan komma att innebära att jurisdiktioner som helt uppenbart används för skatteundrandragande kan hamna utanför listan.

Regeringen bör också undersöka möjligheterna att införa ett globalt värdepappersregister. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7 Ordning och reda på arbetsmarknaden

Under mandatperioden 2014–2018 har den röd-gröna regeringen vidtagit ett antal viktiga åtgärder för att motverka skattefusk, svartjobb och social dumpning i syfte att skapa ordning och reda på arbetsmarknaden. Vänsterpartiet välkomnar detta men anser att mer behöver göras på detta område. I motionen Ett tryggt och hållbart arbetsliv (2018/19:383) uppmärksammar Vänsterpartiet en rad olika missförhållanden på arbetsmarknaden och presenterar en rad förslag mot svartjobb, social dumpning m.m. En del av förslagen berör skatteområdet och kampen mot skatteflykt och skattefusk. Här redogörs kort för dessa förslag.

Ett problem med F-skattsedlar är att dessa missbrukas för att arbetsgivare vill undvika sitt arbetsgivaransvar. Det förekommer att personer med F-skatt bara har en uppdragsgivare, och då inte sällan i form av sin gamla arbetsgivare. Därför lägger Vänsterpartiet i motionen förslag för att det ska krävas mer än en uppdragsgivare för att godkännas för F-skatt.

Det är viktigt att framhålla F-skattens roll som skydd för den enskilde konsumenten. Den som anlitar en uppdragstagare med F-skatt behöver inte göra något skatteavdrag eller betala arbetsgivaravgifter på ersättningen. Om en oseriös uppdragstagare blir godkänd för F-skatt kan detta utnyttjas i syfte att försvåra upptäckten av svartarbete. I dag gäller ett godkännande av F-skatt tills vidare. Som ett försök att begränsa fusk föreslår därför Vänsterpartiet i ovan nämnda motion att ett tidsbegränsat godkännande av F-skatt ska införas.

Ett problem när det gäller utländska företag som verkar i Sverige är reglerna om fast driftställe. Reglerna avgör om ett utländskt företag ska betala inkomstskatt i Sverige eller inte. I dag är reglerna hårt knutna till en bedömning av huruvida ett företag är etablerat på en exakt plats i Sverige eller inte. Företag som inte går att knyta till en exakt plats i Sverige kan därmed undgå skattskyldighet genom att ha sitt kontor utomlands, även om de bedriver omfattande verksamhet i Sverige. Det kan t.ex. röra sig om åkeriföretag, bemanningsföretag eller byggföretag. Detta öppnar för osund konkurrens och social dumpning. I motionen Ett tryggt och hållbart arbetsliv föreslår därför Vänsterpartiet att det utreds om inkomstskattelagens bestämmelser om fast driftställe är ändamålsenligt utformade för att inkludera utländska företag som i stor omfattning verkar i Sverige.

8 Inför en utflyttningsskatt

Skatteverket gjorde 2007 en studie om försäljning av aktier efter utflyttning. I studien konstaterades att ett stort antal personer utvandrade för att därefter sälja aktier och andelar med i Sverige upparbetade vinster skattefritt eller med förmånligare beskattning, samt att den typen av skattedriven utflyttning tenderade att öka. I studien noterades att den som skaffar sig en överblick av den interna lagstiftningen hos ett antal stater, hade en uppsjö av möjligheter att undvika att kapitalvinster på aktier och andelar

beskattades i Sverige. I förstudien identifierades ett antal olika upplägg. I vissa fall såldes andelarna direkt, i andra fall gick man via utländska holdingbolag som avyttrade andelarna. Studien konstaterade också att ett flertal av Sveriges skatteavtal saknade utflyttningsregler. Inkomstbortfallet under 2005 och 2006 uppskattades till 3 miljarder kronor. Det är således betydande belopp det handlar om. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag på en exitbeskattning för fysiska personer. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

9 Offentlig upphandling

De senaste åren har frågan om skatteflykt och offentlig upphandling debatterats en hel del. Detta är föga förvånande med tanke på att den offentliga sektorn handlar upp varor och tjänster för över 600 miljarder kronor per år. Flera svenska kommuner har önskat ställa krav på att deras leverantörer inte ska få ha någon koppling till företag som är baserade i s.k. skatteparadis. Dessvärre har Konkurrensverket förhindrat Malmö och Kalmar att ställa sådana krav i sin upphandling med hänvisning till EU:s regelverk. Regeringen bör därför driva på inom EU för regeländringar som möjliggör för kommunerna att ställa skatteetiska krav på anbudsgivare vid offentlig upphandling. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Tony Haddou (V)

Ulla Andersson (V)

Ali Esbati (V)

Christina Høj Larsen (V)

Ilona Szatmari Waldau (V)

Nooshi Dadgostar (V)

Ida Gabrielsson (V)

Daniel Riazat (V)

Ciczie Weidby (V)